

РОЗДІЛ 7
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.7

ПРОГРАМНІ ПРОДУКТИ, СПРЯМОВАНІ НА ВИЯВЛЕННЯ
ПЛАГІАТУ У НАУКОВИХ ТВОРАХ

SOFTWARE PRODUCTS INTENDED TO DETERMINE
PLAGIARISM IN SCIENTIFIC WORKS

Берназюк О.О.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри історії та теорії держави і права
Європейського університету*

У статті досліджено питання протидії плагіату за допомогою спеціальних програмних продуктів. Проведено аналіз стану правового забезпечення академічної доброчесності в Україні. Охарактеризовано спеціальні комп'ютерні програми виявлення плагіату та напрями їх застосування для забезпечення академічної доброчесності. Визначено способи протидії плагіату та шляхи забезпечення академічної доброчесності.

Ключові слова: плагіат, академічна доброчесність, захист авторських прав, інформаційно-комп'ютерна програма.

В статье исследованы вопросы противодействия плагиату с помощью специальных программных продуктов. Проведен анализ состояния правового обеспечения академической добросовестности в Украине. Охарактеризованы специальные компьютерные программы выявления плагиата и направления их применения с целью обеспечения академической добросовестности. Определены способы противодействия плагиату и пути обеспечения академической добросовестности.

Ключевые слова: плагиат, академическая добросовестность, защита авторских прав, информационно-компьютерная программа.

The article deals with the issues of counteraction to plagiarism with the help of special software products. The analysis of the status of legal support of academic integrity in Ukraine. Characterize by special computer programs for detecting plagiarism and directions for their application in order to ensure academic integrity. There are ways to counter plagiarism and ways to ensure academic integrity.

Key words: plagiarism, academic integrity, copyright protection, information and computer program.

Постановка проблеми. Глобальний розвиток інформаційного суспільства та прискорення інформаційно-обмінних процесів спричинили активізацію поширення такого негативного явища, як плагіат. Звичайно, ми не можемо стверджувати, що плагіат є новим порушенням авторських та суміжних прав, проте у сучасних умовах він набув широкого змісту.

Головною суспільною небезпекою плагіату є те, що він призводить до виникнення ситуації, за якої відсутня поява нових наукових ідей/робіт, а отже, уповільнюється прогрес суспільного розвитку. Плагіатор прагне отримати винагороду від суспільства саме за участь у забезпеченні його прогресу, але участі у забезпеченні цього прогресу не бере. Відбувається обман широкого кола осіб, протиставляються приватні інтереси певної особи (визнання в наукових колах, додаткова фінансова винагорода, кар'єрне зростання тощо) інтересам усього суспільства.

З огляду на це виникає необхідність у визначенні дієвих шляхів протидії цьому негативному явищу за допомогою нових інформаційно-комп'ютерних розробок, спеціальних програмних продуктів виявлення плагіату, чому й присвячене наше наукове дослідження.

Стан дослідження. Окремі питання визначення поняття та шляхів протидії плагіату у науковій сфері досліджували такі вчені, як Є.Б. Артамонов, В.Л. Федоренко, А.Г. Шевцов, Р.Б. Шишка, О.О Штефан та інші. Однак протидія плагіату, зокрема шляхом забезпечення академічної доброчесності, залишається актуальною проблемою сьогодення, оскільки недослідженою є низка питань, пов'язаних із осучасненням поняття «плагіат», визначенням напрямів та шляхів протидії цьому явищу, зокрема і за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій (спеціальних програмних продуктів).

Отже, метою статті є наукове обґрунтування засобів протидії плагіату, зокрема шляхом забезпечення акаде-

мічної доброчесності за допомогою спеціальних програмних продуктів.

Виклад основного матеріалу. Людство постійно веде боротьбу з явищем плагіату, що означає привласнення однією особою наукових або творчих ідей іншої особи.

Законом України «Про авторське право і суміжні права» визначено, що плагіат – це оприлюднення (опублікування) повністю або частково чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору [1].

Однак такий підхід до розуміння цього поняття видається дещо вузьким та не дає можливості охопити всі негативні прояви плагіату.

У ширшому значенні плагіат, на думку деяких науковців, можна розглядати як неправомірне використання та розпорядження особою від свого імені чужою інтелектуальною власністю (цілим текстом наукової роботи або частиною такої роботи) без належного зазначення первісного автора (джерела), за яке така особа повинна піддаватися професійно-етичному осуду, а також нести юридичну відповідальність [2, с. 20].

О.О. Штефан виділяє такі характеристики цього явища:

1) плагіат як різновид порушення авторського права є комплексним порушенням, що порушує як особисті немайнові права автора твору, так і майнові права суб'єктів авторського права; 2) кваліфікаційною ознакою плагіату, що дозволяє відрізнити його від інших правопорушень, є зазіхання на об'єкт авторського права шляхом незаконного (протиправного) використання твору через оприлюднення (його опублікування) у повному обсязі або частково із зазначенням імені особи, що не є автором цього твору [3, с. 65].

Отже, слід констатувати, що під час визначення плагіату в умовах інформаційного суспільства доцільно застосовувати широкий підхід, що дозволить включити у це поняття всі прояви (способи) використання чужих ідей без належного посилання на авторське джерело.

У Законі України «Про вищу освіту» виокремлюється таке поняття, як «академічний плагіат». Відповідно до ч. 6. ст. 69 цього Закону заклади вищої освіти та наукові установи здійснюють заходи із запобігання академічному плагіату – оприлюдненню (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих в інші особи, аніж за допомогою власного дослідження (творчості), а також відтворенню опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [4].

Сьогодні проблема плагіату стоїть особливо гостро, що пов'язано з декількома причинами/процесами: обсяг інформації, створеної людством, стає більшим; цінність і вартість наукових та творчих ідей/робіт зростає; доступ до інформації стає легшим; технічні пристрої/комп'ютерні програми, які допомагають обробити інформацію для її використання, стають досконалішими; кількість людей/організацій, які надають професійні послуги стосовно підготовки наукових робіт на замовлення, зростає.

Деякі з цих процесів є позитивними і дозволяють добросовісним науковцям та представникам творчих професій якісно виконувати свої роботи, використовуючи як затребуваність результатів своєї діяльності, так і ефективність наявного інструментарію для цього.

Прийнято вважати, що поширеності плагіату протистоїть стан академічної доброчесності.

У Законі України «Про вищу освіту» академічна доброчесність визначена як сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту» [5], цим Законом та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності для забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [4].

На думку деяких науковців, забезпечення академічної доброчесності у науковій сфері досягається не лише шляхом викоринення такого явища, як плагіат, але й завдяки таким активним діям:

- перешкоджання появі у наукових творах недостовірних даних (dezінформація або свідоме вигадкування, неуважність автора тощо);
- недопущення повторюваності наукових ідей науковця в декількох роботах;
- засудження використання колективних праць (публікацій), в яких участь певного автора є мінімальною або взагалі відсутня;
- забезпечення використання науковцем належної методології проведення наукових досліджень (об'єктивно існуючої впорядкованої системи наукових методів, яка включає гносеологічний, логічний, евристичний, комунікативний, прогностичний тощо методи) та дотримання принципів наукових досліджень (антропологізму, актуальності, історичності, системності, об'єктивності, доступності, викладу матеріалу, конструктивності тощо) [6, с. 198].

Значна кількість науковців у свої дослідженнях, присвячених проблемам плагіату [7, с. 8–9; 8, с. 16–17], виділяє такі шляхи боротьби та протидії плагіату / шляхи забезпечення академічної доброчесності:

- виховання науковців та представників творчих професій;
- створення дієвих організаційних процедур виявлення плагіату (зокрема, Національного репозитарію академічних текстів), залучення недержавних суб'єктів до цього процесу;
- удосконалення методологічних засобів для роботи експертів у цій галузі;
- удосконалення законодавства у цій сфері;
- запровадження суворих санкцій до правопорушників (дисциплінарна, цивільна/майнова та адміністративна у формі позбавлення наукових ступенів і вчених звань тощо) та неминучості покарання, а також поширення інформації про це.

Необхідно зауважити, що наразі зроблені окремі кроки у напрямку щодо посилення заходів протидії плагіату. Зокрема, утворено Вищий суд з питань інтелектуальної власності та оголошено конкурс до нього [9; 10], прийняті закони України «Про освіту» та «Про вищу освіту» [4; 5], якими введено такі поняття, як «академічна доброчесність», «академічний плагіат» тощо.

Однак подальший розвиток діяльності щодо протидії плагіату в науковій діяльності (академічному плагіату) потребує інтеграції цифрових розробок, які дозволять значно підвищити ефективність проведення експертизи наукових розробок у кожній сфері та вивести процес боротьби з плагіатом на принципово новий рівень.

З огляду на це у системі засобів протидії плагіату та забезпечення академічної доброчесності слід виокремити спеціальні програмні продукти, спрямовані на виявлення плагіату у наукових творах. Їх дія побудована на принципі вимірювання дотримання основних загальних вимог до наукових робіт, які визначені законодавством та вироблені практикою. Такими вимогами є збалансованість (1) тексту, що містить опис різноманітної чужої інформації (даних та ідей), тобто науково-джерельної бази, з (2) текстом, що містить власну/оригінальну інформацію (дані, ідеї та висновки), тобто з авторською складовою частиною роботи.

Застосування спеціальних програмних продуктів для виявлення плагіату стало можливим завдяки оцифруванню довідкових, літературних, наукових та інших джерел інформації, тобто через формування електронних освітніх ресурсів.

Останні визначаються як навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних (цифрових) технічних засобів і необхідні для ефективної організації освітнього процесу в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами [11].

Сьогодні поширеними є такі програмні продукти виявлення плагіату у наукових творах: text.ru, content-watch.ru, etxt.ru, antiplagiat.ru, antiplagiarism.net, StrikePlagiarism.com, bel.ru, pr-cy.ru, aspirantura.com.ua, plagiat.pl, copyscape.com, istio.com, dissercomp.ru, програма Advego Plagiatus на сайті advego.ru, програма Plagiarism Checker на сайті plagiarisma.net, програма Double Content Finder на сайті textbroker.ru, сервіс PlagTracker на сайті plagtracker.com, сервіс Plagium на сайті plagium.com, програми Плагіата.HET, Grammarly, PaperRater, Plagamme, SCRiBBR, Turnitin, Anti-Plagiarism, ScanMyEssay, PlagiarismDetector, DupliChecker тощо.

Аналізуючи технічні можливості та характеристики наведених програмних продуктів, слід зауважити, що кожний з них характеризується певною спеціалізацією щодо застосування, відзначається відповідними перевагами та недоліками.

Так, наприклад, деякі програмні продукти можуть використовуватися безкоштовно (програма Advego Plagiatus на сайті advego.ru, програма на сайті content-watch.ru, програма на сайті antiplagiat.ru, сервіс PlagiarismDetector тощо), для застосування інших (або отримання повного доступу до сервісу) необхідна оплата та/або попередня реєстрація користувача (програма на сайті StrikePlagiarism.com, сервіс aspirantura.com.ua, сервіс plagiat.pl, Turnitin тощо).

Недоліками інших програмних продуктів є те, що вони призначені для опрацювання незначного за обсягом тексту наукового твору (сервіс PlagTracker на сайті plagtracker.com, PlagiarismDetector тощо) або не адаптовані до українських текстів (сервіс Plagium на сайті plagium.com, сервіс PaperRater тощо).

Більшість із наведених програмних продуктів не призначена для визначення рівномірності розміщення по тек-

сту роботи оригінальних даних/узагальнень, висновків та ідей автора після науково-джерельної бази, на яку міститься посилання у тексті наукового твору. Крім того, такі програми не дозволяють опрацювати достовірність посилань на джерельну базу, а також здійснювати внутрішній та зовнішній аналіз списку використаної літератури за відповідними критеріями.

До того ж відсутність перевірки наукової роботи за вказаними критеріями фактично унеможливило такі речі:

- визначення обсягу повторюваності у тексті роботи матеріалу та визначення кількості оригінальних даних/узагальнень, висновків та ідей автора;

- визначення обсягу інформації у тексті роботи, яку можна віднести до авторських даних, висновків та ідей, а також їх співвідношення між собою.

Крім того, залишаються неврахованими такі важливі вимоги до частини роботи, яка має назву «науково-джерельна база»:

- збалансованість використаних джерел в частині років видання (автор має враховувати як дослідження попередніх років, так і базуватися на найновіших роботах);

- збалансованість використаних джерел в частині країни видання та мови (вітчизняне – іноземне видання, мова оригіналу роботи);

- збалансованість використаних джерел в частині видів джерел (книги, статті, дисертації та їх автореферати, акти законодавства, судова практика тощо);

- збалансованість використаних джерел в частині їх доступності (наявність у мережі Інтернет / наявність лише у нецифрованому вигляді).

Основним недоліком згаданих вище програмних продуктів є те, що вони не є пристосованими для вимірювання ступеня наукового результату дослідження.

Останній визначається як нове наукове знання, одержане у процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичного документа, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить науковий складник [12].

Слід зазначити, що наразі застосування програмних продуктів, спрямованих на виявлення плагіату у наукових творах, не є обов'язковим, а залежить від рішення вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради наукової установи, до виключної компетенції якої віднесено питання щодо проведення наукової і науково-технічної оцінки тематики та результатів науково-дослідних робіт [12].

Крім того, відповідно до ст. 5 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» експертиза наукових праць у вигляді спеціально підготовлених рукописів, наукових доповідей, опублікованих монографій чи посібників, дисертаційних досліджень проводиться з ініціативи організацій та установ, до компетенції яких належить вирішення відповідних питань [13].

Отже, питання застосування програмних продуктів, спрямованих на виявлення плагіату у наукових творах, не врегульовані у національному законодавстві. Відсутні також офіційно визнані (сертифіковані, ліцензовані) програмні продукти (не визначено порядок проведення сертифікації, яким критеріям має відповідати програмний продукт). Отримані за допомогою таких продуктів результати не мають обов'язкового характеру, а мають лише рекомендаційну дію.

Висновки. Проведене у цій статті наукове дослідження дозволяє дійти до висновку про те, що плагіат (академічний плагіат) як один із видів порушення авторських та суміжних прав в умовах інформаційного суспільства набуває нового та ширшого змісту, який передбачає включення до академічного плагіату не лише використання чужих ідей, частин текстів без належного на них посилання, але й такої складової, як недостатній ступінь (цінність, унікальність, самостійність тощо) наукового результату дослідження.

За результатами проведеного дослідження наявних у розпорядженні користувачів Інтернету для безкоштовного використання програмних продуктів, призначених для виявлення плагіату у наукових творах, найефективнішими можна виділити такі: програма на сайті text.ru, програма Advego Plagiatus на сайті advego.ru, програма на сайті content-watch.ru, програма на сайті antiplagiat.ru, сервіс PlagiarismDetector, сервіс PlagScan, сервіс Plagramme.

Водночас слід врахувати, що наявні програмні продукти мають такі основні недоліки:

- охоплюють лише дуже незначний обсяг наявної у світі інформації: перший блок – інформація з доступних репозитаріїв, другий блок – інша інформація, яка вже кимось (1) оцифрована, (2) розміщена в Інтернеті та (3) індексується конкретним пошуковиком (Google, Bing, Yahoo тощо);

- не гарантують виявлення плагіату шляхом ідентичності текстів (виявлення тотожності) з огляду на неоднаковість мов текстів, що порівнюються (у світі лише 65 мов, які мають більше 10 млн носіїв);

- не гарантують виявлення плагіату шляхом ідентичності ідей/робіт за сенсом з огляду на переробку тексту цих ідей/робіт (відбувається автоматичний пошук у тексті для знаходження 5–8 ідентичних слів за змістом та порядком розміщення в тексті).

З огляду на це сьогодні існує потреба у розробленні та запровадженні програмного продукту, який дозволив би оцінити всі складові частини наукової роботи відповідно до встановлених вимог, зокрема відповідно до таких елементів, як науково-джерельна база, авторська складова частина роботи, список використаних джерел.

Програма має відповідати таким технічним можливостям:

- вимірювати співвідношення у відсотках складової частини роботи «науково-джерельна база», тобто тексту основної частини роботи (вступ, розділи, висновки), який складається з речень та абзаців, що містять вказівку на першоджерело, з іншою частиною тексту, що має назву «авторська складова частина роботи»;

- визначати рівень збалансованості використаних у науковій роботі джерел, ступінь аналізу основних, зокрема й іноземних, робіт (статті, книги, дисертації та їх автореферати) у досліджуваній галузі/сфері, а також актів законодавства та судової практики; рівномірність використаних у роботі джерел; рівень застосування першоджерел у разі наведення цитат; визначати відповідність зазначених у роботі джерел до джерел, зазначених у списку використаної літератури.

Для запровадження програми, спрямованої на виявлення плагіату у наукових роботах, та офіційного визнання отриманих за її допомогою результатів необхідно в законодавстві (законах України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» та інших) врегулювати питання щодо порядку сертифікації відповідної програми, способів та умов її застосування для проведення експертизи наукових результатів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Берназюк Я.О. Поняття плагіату: науковий та юридичний аспекти. Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: матер. круглого столу (Київ, 30 вересня 2016 р.) / за заг. ред. В.Л. Федоренка; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с.
3. Штефан О.О. Плагіат: поняття, ознаки, відповідальність. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2011. № 6. С. 17–25.
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>.
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>.
6. Берназюк Я.О. Питання методології проведення наукових досліджень у сфері конституційного права. Право України. 2014. № 10. С. 186–198.
7. Шевцов А.Г. Вступне слово. Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: матер. круглого столу (Київ, 30 вересня 2016 р.) / за заг. ред. В.Л. Федоренка; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с.
8. Федоренко В.Л. Шляхи і методи запобігання плагіату наукових творів та утвердження академічної доброчесності в Україні. Формування академічної доброчесності та механізмів запобігання та протидії плагіату в наукових творах в Україні: матер. круглого столу (Київ, 30 вересня 2016 р.) / за заг. ред. В.Л. Федоренка; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Мін'юсту. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 96 с.
9. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
10. Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: Указ Президента України від 29.09.2017 р. № 299/2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/299/2017>.
11. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 р. № 1060. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12>.
12. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
13. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 р. № 51/95-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>.

УДК 342.9

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

PROBLEMS OF INVESTMENT ACTIVITY WITH THE PARTICIPATION OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE

Борук В.В.,

*аспірант кафедри адміністративного та кримінального права
юридичного факультету
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

У статті проаналізовано законодавче регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Автор статті визначив проблеми залучення інвестицій територіальними громадами. У науковому дослідженні розкрито поняття об'єднаних територіальних громад.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, державний контроль, децентралізація, об'єднані територіальні громади.

В статье проанализировано законодательное регулирование инвестиционной деятельности в Украине. Автор статьи определил проблемы привлечения инвестиций территориальными общинами. В научном исследовании раскрыто понятие объединенных территориальных общин.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, государственный контроль, децентрализация, объединенные территориальные общины.

The article analyses the legislative regulation of investment activity in Ukraine. Was defined the separate aspects of using forms of administrative regulation investment activity. The author defined the problem of attracting investments by territorial communities. Reveals the concept of united territorial communities.

Key words: investment activity, state control, decentralization, united territorial communities.

Постановка проблеми. Нормалізація економіки України та її зростання безпосередньо пов'язані з процесом інвестиційної діяльності. Так, залучення інвестицій дозволяє поліпшити платіжний баланс, запровадити новітні технології, стабілізувати розвиток експортного потенціалу та зниження імпорту, досягнути соціально-економічного ефекту (підвищення рівня зайнятості). Тому вважаємо за необхідне розглянути проблеми інвестиційної діяльності за участю територіальних громад в умовах реформування.

Стан опрацювання. Вивченням адміністративно-правового регулювання інвестиційної діяльності займались як українські, так і зарубіжні вчені. Цікавими є роботи В.Б. Авер'янова, С.М. Лисниченка, К.С. Хахуліна, А.Г. Бо-

гатирьова, А.С. Музиченко, В.Ю. Полатая, І.Р. Михасюка, Л.А. Черніченка, А.М. Мороза, Т.В. Майорової, Д.В. Кравцова, В. Ворглея, А.П. Дука, Х. Джонсона, О.В. Кузьменка, М. Сорнараджа, Дж. Шварценбергера та інших.

Незважаючи на достатню кількість наукових робіт за темою адміністративно-правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні, ця проблема є актуальною для подальшого дослідження.

Метою роботи є дослідження інвестиційної діяльності за участю територіальних громад в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Законодавець чітко визначає форми державного регулювання інвестиційної діяльності. Так, згідно з положеннями ч. 1 ст. 12 Закону